

II.

Сръбека пропаганда.

Първата половина на миналия 19 векъ е най-идилчна въ отношенията между България и Сърбия отъ първия день на тяхното съседско живѣне до сега. Имало е моменти, когато духовнитѣ водачи и на двата народа не сж правили почти никаква разлика между тяхъ и, слѣдователно, не сж давали никакво прѣдимство на едина народъ въ ущърбъ на другия. Прѣдъ тяхнитѣ безпристрастни очи, насочени въ блѣнуваното бждеще за добродетелна на балканитѣ, възможно само при незасѣнчената отъ нищо взаимность между българи и сърби, миналото се е чертаело така ясно, както ясно имъ е било и настоящето. Историческитѣ събития, не еднажъ изразъ на вражда помежду имъ, сж добивали своята искрена и безпристрастна оцѣнка. Всѣки фактъ е ималъ своето мѣсто, всѣка личностъ своето име и народность. Царь Самуилъ не е билъ сърбинъ, Крали Марко не е билъ въплотение на шовинистични безумства, нито пъкъ е билъ потомъкъ на Душана. А самиятъ Душанъ не е владѣлъ ни Ихтиманъ, ни Пловдивъ. Тогава велика Шумадия не се простирала чакъ до Шуменъ и шуменско, нито пъкъ въ Бесарабия сж живѣли бѣли сърби.

Причината за тѣзи идилчни отношения между двата братски народи е била, може би, еднаквата неволя, срѣдъ която се намирали. И двата, нѣкога силни и самостоятелни, прѣживѣваха днитѣ на най-голѣмъ националенъ кризисъ, слѣдъ който идѣше или погибель, или новъ животъ. Но народитѣ мратъ мжно, макаръ дълго да агонизиратъ — тѣ често възкръсватъ и слѣдъ като сж били погребени и забравени. А животътъ на България и на Сърбия прѣзъ послѣдната половина на 18 и първата половина на 19 векъ не бѣше нищо друго, освѣнъ продължителна агония съ моментни, макаръ и силни, проблѣсъци за животъ. Въ единъ отъ тѣзи